

Past the Wall and Beyond the Clouds Overcoming Life's Obstacles
פרשת חיי שרה

1

א משמואל שם חיי שרה משמואל רז

פרשת חיי שרה

שנת תרע"א

בן ראשון וגרשה שני וגרשה וכו' וכיון שילדה ממנו בן העשירי נתכנסו כולם ואמרו לו השבע לנו שאין אתה מגרש את אמנו מעתה הרי שמשלו את הנסיון לגירושין והפירוש כנ"ל שאז ניטלו ממנו המדריגות והחיבור עכ"ד. ומובן לפי"ז שבעת מראה הנבואה הי' עוד יותר ויותר מופשט מכל עניני עוה"ז. קו"ח משאר הנביאים שבעת מראה הנבואה היו כמעט מופשטים מן החומר. ע"כ אפי' אחר המראה הי' בהכרח רשימו נשאר אצלו. ואפי' כשניטלו ממנו המדריגות הי' הרשימו בוער בקרבו כשלהבת אש ושוב לא היתה נחשבת אצלו עקידת יצחק לנסיון. ומצינו דכל שלשה יש בו הארה משלפניו. כמו מיום השבת נמשכת ההארה שלשה ימים אחר השבת ואין מבדילין אלא עד שלשה ימים. ע"כ איחר מלהראותו עד שלשה ימים כדי שלא יאמרו, והפירוש כנ"ל שתקף עליו רגש הנפש ואז נתברר עצם מדת אברהם מצד עצמו שבאמת רצונו הי' לשוחטו. וזהו ענין הרהורי הדברים שהיו בשוכו מן העקידה אילו הי' בני שחוט כבר הי' הולך בלא בנים הי' לי להשיאו אשה מבנות ענר אשכול וממרא. ואף שמעתה ראה שלא היתה הכוונה לשוחטו, וא"כ שוב אין עליו קושיא שלא השיאו כנ"ל, כבר פירשנו שהי' מהרהר שמטעם זה שלא היו לו בנים נצטוה שלא לשוחטו ואילו היו לו בנים הי' נצטוה לשוחטו והי' מיצר ע"ז. הרי נתבררה עצם בחי' אברהם ולא מטעם התפעלות ורגש הנפש מצד הנבואה. שהרי שוב הי' לו רגש הנפש מצד הנבואה השני' להיפוך, אלא מוכח דלא משום רגש הנפש שמצד הנבואה אלא מצד עצם

בחינת נפשו: (עין ערך)

She if was in the wood received well

להבין הענין ששרה מתה אחרי שנודע לה דבר העקידה. י"ל כי שפטה שלא היתה נבואה ממש, שידעה שפיר שאין אדם יכול להיות קרבן, וידעה ג"כ כי לא יעשה הי' דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים והיא היתה נביאה, ומאחר שלא נגלה לה שפטה כי לא היתה נבואה ממש, ומזה יצאה נשמתה כשהיה ע"י שפחה ואמרה מאין תבוא לאברהם טעות כזו. ומופת על ביאור זה דהלא מבואר בתנחומא שהשטן בא לפני בדמות יצחק ומאחר שראתה אותו הי' א"כ למה פחדה, ולהנ"ל ניחא. והבין:

בזוה"ק (קכ"א): מאי שנא הכא שרה דכתיב מיתתה באורייתא מכל נשי דעלמא דלא כתיב הכי מיתתהון באורייתא כו' אתת שרה ונחתת וטלקת ולא אתדבקת ב"י כד"א ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו כו' בג"כ שרה זכתה לחיין עלאין לה ולבעלה ולבנהא בתראה כו' ועל דא ויהיו חיי שרה דזכתה בהו בכלהו ולא כתיב בכלהו נשי ויהי חיי חוה וכן בכלא כו'. ולהבין למה נקט הזוה"ק דווקא זכות זו שלא אתדבקת במצרים, הלא אברהם טפל לשרה בנביאות ועלי' דרשו אשת חיל עטרת בעלה. והענין דהנה הרחו ז"ל כתב דמשה רבע"ה רצה ליכנס לא"י כדי לקיים את המצוות התלויות בארץ, ואף שלא קם נביא כמשה אעפ"כ רמ"ח אברי הנפש אי אפשר להם להשתלם רק ע"י רמ"ח מ"ע. ולכאורה השאלה נשים במאי קושיין לבוא לדרגין גבוהים הלא מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות, ובזוה"ק (קכ"ו): אורייתא לא אתייהבת אלא לזכורי כו' דהא נשי פטורין מפקודי אורייתא! אך ידוע מזה"ק דכל כמה שאדם הולך ומתרחק א"ע מסט"א בא לעומתו לקדושה

וכמ"ש ויברח משה מפני פרעה מלכות הרשעה, וישב על הבאר זו מלכות דקדושה. וז"ש הזוה"ק משום דלא אתדבקת במצרים כו', שאם היתה נדבקת ח"ו היתה בכלה נדבקת לקליפה ח"ו והנבעלת מערל קשה לפרוש הימנו, וממילא כשהרחיקה א"ע מן הסט"א באה לעומת זה בקדושה ונדבקה בכל רמ"ח אברי' בקדושה, וא"כ לא באה הדביקות שלה בקדושה מצד עשה טוב רק מסור מרע: וזוה"ק יש להבין דברי הזוה"ק (קכ"ט). וז"ל אברהם אתקריב לגבי כו' ולא אתקריב אברהם ביומא חדא או בזמנא חדא אלא עובדוי קריבו לי בכל יומי מדרגא לדרגא עד דאסתלק בדרגוי כו' ואברהם זקן וכדין בא בימים באינון יומין עלאין כו' זכאין אינון מאריהון דתשובה דהא בשעתא חדא ברגע חדא קריבין לגבי קב"ה מה דלא הוה הכי אפי' לצדיקים גמורים דאתקריבו גבי קב"ה בכמה שנין כו' וכן דוד דכתיב והמלך דוד זקן בא בימים אבל מארי' דתשובה מיד עאל ואתדבק בקב"ה, ע"כ. ובהנ"ל מובן שפיר דבעל תשובה באשר הי' מדובק בסט"א דמסאבא והתרחק א"ע בפעם אחת מהם ממילא בא לעומתו בקדושה, וכל כמה שהי' מדובק יותר בסט"א והרחיק א"ע מהם כל כך בא לעומתו בקדושה, וכוונת מיושב מה דמקשינן בדברי הזוה"ק האלה הלא דוד המלך ע"ה הי' בעל תשובה גמור ולמה כתיב אצלו ג"כ בא בימים יע"ש. ולהנ"ל מובן שפיר דכל המעלה של בעל תשובה היא רק מחמת שהי' דבוק בחלק הרע והרחיק א"ע ממנו, משא"כ דהמע"ה שמעולם לא הי' דבוק בסט"א ח"ו דהחטא הי' באקראי ולא הי' ראוי דוד לאותו מעשה וע"י ברש"י ע"ז (ד'): ואן לי בזה יש לפרש מה שאחז"ל (ברכות כ'): בשבת כל שישנו בשמירה ישנו

The more hatred one has to negativity & more willing to separate on that matter

בזכירה. דהנה להגיע ולזכות למעלת זכור את יום השבת לקדשו, לזה צריכים הכנה רבה ועבודה גדולה והזדככות יתירה ולא כל אדם זוכה לכך. אך שמור הוא שמירה שלא לעשות מלאכה, ובוה האדם שבכל ששת ימי המעשה הוא משוקע בעוה"ז הגשמי, והוא טרוד בו בכל נפשו ובכל חושי, וכשהגיע יום השבת שמשליך מעליו את כל הרעיונות מהדברים הללו ושיהי' באמת בעיניו כאלו כל מלאכתו עשוי, מכח זה הוא נדבק לקדושה ובא לעומתו בזכירה:

ומזה יצא לנו לדעת דהמניעות שיש לאדם אינן חסרון ח"ו, רק אדרבה מעלה גדולה הן, כי ע"י המניעות שיש לאדם והוא משליך אותן אחרי גיוו ואינו משגיח עליהן, הוא בא ע"י לקדושה בדרגין גבוהין:

The things we expect are not a thing

בתנחומא ילמדנו רבינו הי' רוכב על חמור והגיעה עונת תפלה כו' אמר רבי יוחנן זאת אומרת המתפלל צריך שתהא דעתו מיושבת עליו כו'. להבין סמיכות דבריהם למאה"כ ואברהם זקן בא בימים הוא, דהנה תפלה היא להמשיך מעולם העליון לעולם הזה ולזה צריך ישוב הדעת, דישוב הדעת הוא למעלה משבעת ימי הבנין, ובוה"ק דאברהם סיב על ביומין שעלה עם הימים שלא נחסר לו יום אחד וכולם היו שלמים והי' קיום להם, דמה שהוא מעוה"ז אין לו קיום, ומה שהוא גבוה משבעת ימי הבנין יש לו קיום, וזהו זקן, זה קנה חכמה, וידוע במקובלים שכל שהוא למעלה מזו ימי הבנין נקרא זקן. והבן:

בתנחומא אברהם הספיד את שרה כל מאמר אשת חיל ובפסוק דרשה צמר ופשתים בין יצחק לישמעאל שאמרה גרש את האמה הזאת ואת בנה. ביאור הדברים, דהנה בכתבי האר"י שיצחק תיקן בעקדה את חטא הבל, וע"כ

הי' בן ל"ו כמספר שם הבל שבגימטריא ל"ו. והנה ברש"י שהי' ישמעאל מריב עם יצחק על הירושה ואומר אני בכור ונטל פי שנים ויוצאים בשדה ונטל קשתו ויורה בו חצים כד"א כמתלהלה הורה זקים וגו'. מזה נראה שהי' בו בישמעאל ענין קין שהרג את הבל. ולפי"ז ישמעאל ויצחק הם קין והבל. וזהו צמר ופשתים שקין הקריב קרבנו זרע פשתים והבל מבכורות צאנו ומחלביהן. ושרה הרגישה בזה והפרישה ביניהם. וכענין איסור צמר ופשתים יחדיו. והבן:

ויקח העבד עשרה גמלים. וכן כמה פעמים נזכר בפרשה גמלים, ובודאי אין זה במקרה ח"ו, כי אילו הי' במקרה לא הוזכר זה בתורה, כי מה נ"מ אם היו גמלים או סוסים או חמורים? ונראה דהנה במד"ר (ויקרא פ"ג) את הגמל זו בבל. והנה בבבל נאמר כי שם בלל וגו' וזהו עירוב טוב ורע, והמגדל וצלמו של נבוכדנצר שהי' שם חקוק בפיו, ואמרו ז"ל (זוה"ק ח"ב קכ"ה): מיכלא דההוא רשע בשרא בחלבא הוה, והדברים עתיקים. והנה גמלי אברהם יצאו זמומים שלא ירעו בשדות אחרים מפני הגזל. וגזל הוא ג"כ ענין עירוב, כי כל ממונו של אדם שייך דווקא אליו, והבהמה והכלים כרגלי הבעלים יוכיחו. ואברהם באשר תיקן את חטא עץ הדעת עירוב טוב ורע ועליו נאמר אשר לא הלך בעצת רשעים זה דור הפלגה, לכך יצאו גמליו זמומים מפני הגזל, היפוך עירוב טוב ורע. וע"כ לא הוציא את רבקה מבית בתואל ולבן שהוא בירור הטוב מהרע אלא ע"י מי שהיו בעירוב טו"ר ונתבררו. וכענין שאמרו חז"ל בסנהדרין (ל"ט): חזון עובדי' כה אמר ד' לאדום, מ"ש עובדי' לאדום וכו', אמר אפרים מקשאה כו' גר אדומי הי' והיינו דאמרי אינשי מיני' ובי' אבא ניזיל בי' נרגא. וזה שרמזו במדרש ותרכבנה על הגמלים שכן דרך גמלים

להיות גדלים בזורת, דמזרח הוא בבל, כמו שאמרו בבבל על א"י במערבא:

מה' יצא הדבר. במד"ר (פ' ס') מהיכן יצא, ר"י בר נחמיה מהר המוריה יצא, ורבנן אמרי מהיכן יצא ותהי' אשה לבן אדוניך כאשר דבר ה'. והוא פלאי: ונראה דהנה ברש"י ויהי אחרי הדברים אחרי הרהורי הדברים שהיו שם.

אמר אברהם אילו היו בני שחוט כבר הי' הולך בלא בנים הי' לי להשיאו אשה מבנות ענר וכו' בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו. ויש להבין מה נ"מ לו מה שהי' אחר שלא נשחט? אך הענין דאברהם חשב שהסיבה שלא נשחט היתה מחמתו, שלא השיאו אשה ולא היו לו בנים, וא"כ לא הי' יכול להתקיים מאמר השי"ת כה יהי' זרעך, משא"כ אם כבר היו לו בנים הי' הקב"ה בוחר בו לעולה, וע"ז דאג ואמר שקיצר בעבודת השי"ת בזה שלא השיאו אשה. אך לפי"ז א"כ היתה כוונת אברהם שאם הי' משיאו אשה הי' מוליד בנים, והלא יצחק הי' מסטרא דנוקבא כמ"ש בוה"ק ולא הי' יכול להוליד. אך כבר כתבנו בפרשה הקודמת שהיו שני מיני הבטחות, ההבטחה שהבטיח הקב"ה את אברהם היתה בלשון נתתי ממנה לך בן ועוד שם אשר תלד לך שרה, וא"כ הי' לפי מאמר השי"ת יצחק מסטרא דכורא ובבשורת המלאך נאמר והנה בן לשרה אשתך מסטרא דנוקבא, ובאמת שניהם נתקיימו דעד העקידה הי' בסטרא דנוקבא ואח"כ פרח נשמתו וכאה לו מסטרא דכורא כבוה"ק, ואברהם לא ידע מזה, דאם הי' יודע לא הי' נסיון כלל, ולכך חשב דמאמר השי"ת עיקר, אחר שאצלו היו שני המאמרים סותרים זה את זה. היצא לנו מזה דמה שהשיג יצחק נשמתא דכורא חשב אברהם שיש בזה שני דרכים, לפי פשטות מאמו ודיבור השי"ת השיג זה בשעת לידה ולפי בשורת המלאך השיג זה בשעת

גשה

ד"ל, ונאספו אליו בני
ומנו איזה דיבור קדוש
, ואמר להם דיבור זה
שה, ואמר מרן ז"ל מה
נרא המקום הזה "אט
"ברשטעיר", ושבועות
"בלים מתוך התרגשות
בור הזה.

ל העדרים וגללו את
מעל פי הכאר וגו'
כחם של הרועים
יה לגולל את האבן
אלא שאח"כ כתוב:
למקומה, אבל ביעקב
ב ויגל את האבן ושוב
: עוד למקומה.

היום גדול לא עת
המקנה (כט, ז), פי'
ן באלד וועט קומען
עס איז שוין גישטא
ו זאמלען קניני עולם
יבא היום הגדול, כבר
: קנייני עולם הזה]

נקב (לא, כה), פירש"י
הלך לבן ביום אחד,
ב, וקשה למה נעשה
ו השמר לך פן תדבר
שה לו הנס לא היה
לא להראות לו אתה
מופת, ועם כל זה
כל עשות מאומה.

אמרות

ויצא - וישב

משה

ט

אמר על הענין שיעקב ברח מפני לבן
הארמי, האיך לא חשב שלבן
יוכל לדרוף אחריו, ואמר שיעקב חשב
שבודאי יעשה לו הקב"ה נס של קפיצת
הדרך ולמד קל ותומר ומה בלכתו
מארץ ישראל ללבן נעשה לו קפיצת
הדרך כל שכן בלכתו לא"י, והראה לו
הקב"ה שאין הצלתו של אדם בדרך
חשבון שכך יעשה או כך יעשה,
ואדרבה קפיצת הדרך היה ללבן כי
השיגוהו ביום אחד מה שיעקב הלך בז'
ימים ובכל זאת הצילו הקב"ה באופן
שיעקב לא חשב על זה כלל.

וייעקב הלך לדרבו ויפגעו בו מלאכי
אלוקים וגו' (לב, ב, ג), לפעמים
מעניקים לו לאדם מן השמים הארות
והשגות, אל יתפעל מזה, שכן זה רק
מתנת אלוקים ולחדא שעתא, ואח"כ
לוקחים ממנו הכל בחזרה, רק כשיזכך
את החומר ביגיעה, ישארו לו ההארות
וההשגות, וזהו ויפגעו בו מלאכי
אלוקים הארות והשגות, ויהי כאשר
ראם, לא התפעל מזה, ויאמר מחנה
אלוקים זה, הרי זו רק מתנת אלוקים
לחדא שעתא, ולא יתקיימו רק כשיזכך
החומר.

וישלח

הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא
אנכי אתו פן יבוא והכני אם
על בנים (לב, יב), יעקב [אבינו] ביקש
מהשי"ת שיציל השי"ת אותו מיד

היצה"ר - הנקרא עשו - והוא נדמה לו
כאת, כי ירא אנכי אותו פן יבוא והכני
אם על בנים, המחשבה עם המעשה.

ותמנע היתה פלגש לאליפו בן עשו
(לו, יב), מחז"ל (סנהדרין צ"ט,
ע"ב) שהלכה אצל האבות הק' ולא
קבלוה, הלכה אצל אליפו בן עשו
וקבלה, תמנע הוא מל' מניעה, האבות
הקדושים לא קבלו שום מניעות
שימנעו אותם מעבודת ה', שכן כלום
יש דבר שיכול לשמש כמניעה
בעבודתו ית', הרי מחוייבים לעבדו
בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך,
שבכל העינים הללו צריכים לאהוב
אותו ית', ואם כן איזה דבר יכול עוד
למנוע את האדם מעבודתו, רק אצל
אליפו בן עשו נתקבלה, להמנע על ידי
המניעות מעבודת השי"ת.

ויישב

ויישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ
בנען (לו, א), איש הישראלי
צריך שיהיה לו ישוב הדעת, בארץ אף
בארציות, מגורי אביו, [מל' יראה]
אפילו שם [בארציות] צריך להיות לו
יראה ופחד מפני השם יתברך שהוא
אביו שבשמים, בארץ בנען ר"ל אפילו
במקומות המגושמים כמעשה ארץ
כנען, שמה תהיה יראת השי"ת על פניו.
ויהי כהיום הזה ויבא הכיתה לעשות
מלאכתו (לט, יא), [בחז"ל] הא'

אניניו
אניניו

ר' אברהם שמואל הלוי הורוויץ ז"ל הר"ר אהרן זצ"ל

נג

אש

מאמר י"ב

נהרי

מאמר י"ב / אדם מישראל

האדם הישראלי אין לו לדאוג ולהתעצב כלל,

אפילו רואה עצמו מושלל מכל אור רוחני וגשמי ורחוק ממנו ישועה לפי קוצר ראייתו צעמ העצב, החי יתן אל לבו הלא סוף סוף חי אני, יהא אפילו באופן מזומנס מאד ומהיכן חייתו אם לא מחי עולמים, שאם לא כן הייתי נעדר מן המציאות, ואפילו ברגע זה שאני מתעצב הוא ית"ש מצייר אותי מכף רגל עד קדקדי, ביחד עם זמני ומקומי שאני בו, וכל רגע ורגע יחלוף העבר ויבא ההוה והכל ברצון יוצר בראשית ואלקי ישראל צפרט שהם מרכז הפנימי בהנהגה, והרי עוז וחדוה במקומו שאני שם.

וביזון שכן, הלא אין ההסתר אלא ממני שאני בעצבות עושה קליפות עצים המסחירים אורו ממני, לזאת מוטב אדבק באמונה זו שהשי"ת בודאי מחי תמיד הכל, ואין אמונה אמיתית שלא תעשה המשכה מלמעלה למטה ויבא מהר אלי אור שמת.

ואם יאמר האדם אמת שהשי"ת מצייר אותי אבל להשמידני או להנקם ממני על עונותי, ידע נאמנה כי לא ח"ו מהשי"ת היא זאת, רק יצרו השונא נחם שלו רוצה להשמידו ח"ו במחשבה זו. ואם יראה לך היצר ראיות מפסקוקים שבחנ"ך וכה"ג, כבר הקדימו חז"ל להודיע כי להמשמאלים זה סמא דמותא ר"ל. אל תבוא עם המנוול בטענות כי תלאה ומכ"ש שאתה בעצבות שאז דעתך מזומנמת מאד, ועל זה אמר דוד יקדמוני ביום אדני, אלא חזק ויאמץ לבך לאמר לו, פרטי הכתובים איני יכול לפרש אלא רק הכלל בדינינו טוב ה' לכל ורחמינו על כל מעשיו ובודאי הפרטים הכתובים נמשכים אחרי הכלל.

והוא ראי רגע זו שאני מתחזק בהצטמת השי"ת, ויהי ה' למשען לו לחשוב כן באמונה אמיתית. וזה הי' ר"ל קטא המרגלים שלא הועיל להם תשובה, ככתוב וַתִּשְׁבוּ וַתִּצְפוּ לפני ה' ולא האזין אליכם ולא שמע בקולכם.

וואאריך קצת בזה למען הצין ענין צתוה"ק. צחטא העגל לא כפרו בעיקר אלא טעו לומר שהעיקר יקר נמצא, לכן באין משה צריך להיות גויה שתהי' אמנעי שיחול על ידה אלקית, ובזה נמצאים כמה מיני טעות ר"ל בדקות, ועיין ברמב"ן ואבן עזרא וספורנו ורבינו בחיי שכל אחד מסביר ענין זה באופן אחר. ובזמנינו זאת היא בגשמיות, זה מאמין בהשתדלות זה וזה בהשתדלות אחרת, וכולם לא יפנו באמת לצור ישראל וקדושו, שרק אז טוב איזה פעולה שיתן אלקים בלבנו לעשות כדי להלביש הדבר בטוב, ולכן זה השם אלקי"ם עולה מספר הטב"ע, כדאיתא בטה"ק.

ובחזון לעניינינו, שכיון שבחטא העגל לא כפרו ר"ל בעיקר, ראה השי"ת את לבנם שמוכן לתשובה מעצמו, לכן לא גער בהם ולא נזה למשה שיגער בהם כי מוטב שיעשו תשובה מעצמם, וכן הי' שתיבף שצא משה אל המחנה עזבו את העגל למאכולת אש וקיבלו דין שמים על עצמם, בהשקאה כסוטה ובחרב בני לוי. אבל המרגלים הביאו אותם לעצבות גמור שזאת כפירה בעיקר ר"ל, שאז מדומה להאדם כי בריאתו לרעתו ומטיח דברים כלפי מעלה על מה שוא בראת בני אדם מר ומנוק כמוני והכל לפי עומק העצבות ר"ל. אבל סוף סוף המודה על האמת יודה שהעצבות כפירה צדו"ת וכפירה בטוב הצריאה, שהשי"ת העיד וירא ה' את כל אשר עשה

5

לעולם זמנאות ספר שער אחרון - אלה ח"ה

קונטרס שער (חיים) - ^{elle}עלילות ואחריו מו
עלילות של ארון ח"ה

במעלת עמל התורה

(קמ"ח) פעם למדנו זכחים, והתקשיתי בסוגיא של זקני דרום, ורציתי לדלג את הענין הזה, אז הוא אמר לי, אז דער אלתר פין נובהארדוק האט גיזאנט "די וועלט זאגט אז מען קען נישט גיין אריבער גייט מען ארינטער, און איך זאג, אז מען קען נישט גיין אריבער, מוז מען גיין אריבער" כלומר, הזקן מנובהארדוק אמר, ששגור בפי העולם "שאם אי אפשר לעבור מלמעלה עוברים מלמטה, ואני אומר, שאם אי אפשר לעבור מלמעלה, אז מוכרחים לעבור מלמעלה".

כוחו בהוראה

(קמ"ט) סיפר לי מו"ר בקפריסין הרב החסיד רח"ו שליט"א, שאחרי תולדת ילדו הראשון אסרו הרופאים על אשתו להכנס בהריון, באמרם שהמצב הוא בגדר פיקוח נפש, בהיותו מר נפש נכנס לרבינו וסיפר לו את הדברים, אמר לו רבינו נו כשהרופאים אומרים הרי אין ברירה בדבר, שאל אותו מו"ר, שהיה רוצה לדעת האם ההוראה הזאת היא גם תשובה על פי חסידות? רבינו חשב לרגע, והשיב לו "אויב איהר ווילט זיך פארלאזען אפען רבנו של עולם, וועט זי האבען קינדער" נכלומר, אם אתם רוצים לבטוח בשם, הרי יהיה לה ילדים" ונולדו לו עוד אחרי זה חמשה ילדים, ואם הבנים שמחה.

כח התורה

(ק"נ) סיפר לי איש נאמן, שבהיותו גר בתל אביב גרה בשכנותו אשה שהיה לה בעיארצינית בגב, שרק ניתוח היה יכול להציל אותה, ופרופסור אשכנזי (אחד המנתחים הניורוכירורגים הגדולים שהיה אז בארץ) היה אמור לנתח אותה, אמנם לבסוף החליט לא לנתח אותה, בגלל שהוא פחד שבמשך הניתוח הוא

Need surgery

scared of leaving her paralyzed

עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה (כב, יב)

איתא בגמ' מכות (ה): הרגו אין נהרגין, לא הרגו נהרגין, והכסף משנה (פרק כ מהלי עדות הלכה ב) הסביר היטב הסברא משום דכתיב אלוקים ניצב בעדת א"ל, עייכ כשכבר הרגו את הנידון ואחייכ הוזמו מחזקינן דגברא בר קטילא הוה, הגם דנקי מחטא זה שהרי הוזמו העדים, מיימ ליתא דינא בלא דיינא, משייה פטרו הכתוב, אבל כשלא הרגו את הנידון מוכח שבר קיימא הוא ורצו להרוג אדם כשר, לכן נהרגין עייכ, וכייכ הרמב"ן בפי עהיית (דברים י"ט, י"ט) עייש.

ולפי"ז יי"ל גם כאן, דהנה אם היה נשחט יצחק, לא היה נשמע שאאע"ה היה ירא אלוקים, דיש לומר דיצחק היה ראוי מן השמים לזה, אבל עתה שלא נשחט, מוכח שבר קיימא הוא, ואפי"ה רצה אאע"ה לשוחטו ולא היה בזה רק רצונו לקיים מצות השם, עייכ אמר לו: עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה עתה דייקא, ודפח"ח.

נאחז בסבך בקרניו (כב, יג)

כשנבחר רבינו זצ"ל לאבי"ד בלובלין, שאל וחקר אם היו מתנגדים לו, וכששמע כי היו כאלה, שמח ואף הזמינם ואמר, כי עכשיו הנהו מרוצה ונכנס לתפקידו הנעלה ברצון ואומץ. כי כל עוד חשב שפעולת הבחירה נעשתה בלי התנגדות כל שהיא, היה לבו נוקפו מחשש שמא יש בזה משום מעשה ס"מ להכשילו ח"ו. ואילו עכשיו הוא בטוח שמאת די היתה זאת לטובתו ולטובת העיר.

והביא ראיי לדבריו מזה שאברהם אבינו ע"ה לקח את האיל שהיה נאחז בסבך בקרניו להקריבו תחת בנו יצחק. אף שלכאורה הלא היה צריך לחשוד שאין זה אלא מעשה ס"מ שניסה - לפי דברי חז"ל - לעכבו בתחבולות שונות, ומדוע לא חשש שאיל זה אולי אינו אלא מעשה כשפים? אלא יש לומר, שאברהם אבינו נוכח לדעת אמיתת הענין, מכי"ן שהאיל לא הומצא בנקל, כי אולי היה בזה משום מעשה כשפים היה מגיע לידו ישר, בלי סיבוכים ובלו קשיים לגמרי.

One need not struggle to thrive

Proof

Real things only come with trouble/hardship

ידעו חיי שרה (כג, א)

ויש לבאר בזה, דהנה כמי שאין לו אלרה, וחוב טאחז בזה וגם מזה אל החיים.

רבינו הקדוש היה מן המשנה והוא אשר פתח ה"ך בעקבות ר"ע קודם תלמידים (כתובות דף ס"ב כלה) (פרק א הלכה כ"א) וכו' לאבינונים וכו' זו הנה שחורו לנו חז"ל במדרש הדולה ומשקה מתורתו נר ושלחן מסמלים סמל הכנסת אורחים, וזו עליו עניים ואורחים. וא שלחן יהיה ערוך במקומו סודותיו אחריו.

שרה אמנו ע"ה ה' תם כפה פרשה לעני ת' וכו'. ולכן אמרו במדרש

מכתב פאליהו - 1278

ששכר המצוה הוא פי מאה משכר מצוה זו כשהיא נעשית בלי צער כלל. ואם יחוסף מעט צער נוסף בעשיית המצוה, יוכל השכר שוב פי מאה (בסך הכל פי רבבה). כי הרי חשבון זה נאמר על כל דרגה ודרגה של צער, כך שכל צער גדול יותר מכפיל את השכר פי מאה משכר המצוה המגיע על ידי צער קטן ממנו במקצת, מאחר שלכפי הדרגה הגדולה נחשבת הקטנה הימנה כמו שלא בצער. נמצא לפי חשבון זה, שעור המצוה כשמצטער בקיומה יכול להיות גדול אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים מעד אותה מצוה הנעשית בלי צער.

הכלל הוא, שהעושה את המצוה בצער ובעמל, על ידי זה נעשה יקרה לו מאד, דבק ומתקשר יותר אל המצוה, ומתרחב קנינו במעלתה; וכבר בארנו לעיל, כי כל עמל מרבה את הויקה של האדם לדבר שעמל בו. זהו ביאור אמרם רז"ל: "לפום צערא אגרא" (אבות סוף פ"ה) — השכר גדל לפי מה שגדל צער ועמל המצוה. כי הרי שכר מצוה הוא השפע הרוחני המיוחד של כל מצוה ומצוה שזוכה בו האדם על ידי עשייתה. כך ביאר הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל את מאמר רז"ל "שכר מצוה מצוה" (ע"י ריש ס' רוח חיים) שהמצוה עצמה היא השכר. אם כן, הגדלת הדבקות במצוה ורבי הקנין בה על ידי הצער והעמל הוא הריבוי השכרי!

העמל לעבירה

יסוד זה נאמר גם לגבי עבירות. בכל העבירות מצוים אנו לסבול את היסורים הקשים ביותר, עד למסירת נפש, ולא עד בכלל. חוץ משלש העבירות — עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, שעליהן מצוים למסור את הנפש כדי שלא לעבור עליהן ח"ו, אם מעמידים אדם בניסיון לסבול כל יסורי איוב במשך כל ימי חייו כדי שלא לעבור עבירה, הוא אינו עומד בניסיון קשה זה, ודאי שיסורי עונשו יעלו על יסורים אלה שהיה צריך לעמוד בהם. ומי שמתנסה ביסורים יותר קלים, ולמרות זאת אינו עומד בניסיון, הרי יוחמר דינו ויוכבד עונשו. כי הכלל הוא שכל הקלה ביסורי הנסיון מגדילה ומכפילה את העונש, כאמרם רז"ל (מנחות מ"ג): "גדול עונשו של לבן מעונשו של חבלת" (כי יותר קשה למצוא ציציות של חבלת). אם כן נוכל לדמות לעצמנו מקצת מן המקצת את חומרת העונש המגיע לעובר עבירה בלי כל ניסיון של צער. (חשבון זה מובא בשם הגר"ח זצ"ל, וע"י "אורי-ישראל", מכתב ח').

אכן כשהאדם גם משתדל ועמל לעבור עבירה, על ידי זה מתקשר הוא יותר אל הסומאה ר"ל. ומאחר ש"שכר עבירה עבירה", כלומר טומאת העבירה שנדבקה בו היא היא העונש (כביאור הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל),

אדם סורח בלמודו, וחוגה בתורה יומם ולילה, נעשית התורה קנין בנפשו, עד שממלאה את כל תוכן חייו, ולכן "נקראת על שמו", כי שם' מציון את התוכן הרוחני, כידוע. על תחילת ברכות התורה "אם בחקותי תלכו" פירש רש"י: "יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו, הרי קיום המצוות אמור; הא מה אני מקיים אם בחקותי תלכו — שתהיו עמלים בתורה", ע"ש. בכך פותחת התורה את פורשת הברכות, כיון שכל הברכות מותנות בקנין התורה, והרי התורה נעשית קנין בנפש האדם רק על ידי עמלה של תורה.

וכן על פתיחת התוכחה פירש רש"י: "ואם לא תשמרו לי — להיות עמלים בתורה" וכ"י ע"ש. חסרון העמל גורר אחריו את נפילת שבעת המדרגות. עד לדיוטה התחתונה (כמפורש שם ברש"י פסוק ט"ו ד"ה להפרכם ע"ש), כי על ידי חסרון העמל מתרופף אצל אדם קנין התורה, והתורה יוצאת מלבו ח"ו, וזה שורש לכל התוצאות החמורות המוזכרות בתוכחה.

ועיין בט"ז א"ח על דיני ברכת התורה (סימן מ"ז סעיף א'), שמבאר את אמרם רז"ל שביט המקדש השני נחרב על שלא ברכו בתורה תחילה, ודרשו זאת מהפסוק "על מה אבדה הארץ וכ"י על עונם את תורת ולי אלכו בה" — "שלא ברכו בתורה תחילה" וזה לשון הט"ז:

"...סילוק התורה לפי שלא הלכו בה, שהתורה אינה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות ס"ג:), דהיינו שעוסקים בפלפול ומשא ומתן של תורה, כמו שנאמר על בחקותי תלכו — על מנת שתודו עמלים בתורה, מה שאין כן באותם שלומדים דברי תורה מתוך עונג ואינם יגיעים בה, אין התורה מתקיימת אצלם... זה שלא ברכו בתורה תחילה, כי הברכה היא לעסוק בדברי תורה — דרך סורח דוקא". עכ"ל, ע"ש.

עברתנו היא איפוא לעמל בתורה בדרך עסק וטורה, ועל ידי זה נהיה דבקים בתורה, והיא התקיים בנו ותהפך קנין בנפשנו.

עמלם של מצוות

כמו כן, בקנין מעלת המצוות זוכים על ידי מסירת ועמל. אמרו רז"ל: "יפה פעם אחת בצער ממאה פעמים בלא צער", וביאר אבאב"ר זצ"ל, שזה נאמר אפילו על צער כל שהוא, כי בשמים מתחשבים אפילו עם הצער הכי קטן, כאמרם (ערכין ט"ז): "עד היכן תכלית יסודין... אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש, ועלו בידו שתיים", לכן גם על צער קטן נאמר .1. אבות דרבי נתן ג. ו; ע"ש.

מִפְּרָסָם, כְּשֵׁשׁ עָלְיוֹ מִחֲלֶקֶת הוּא תֵּעָלֶת לְזֶה. כִּי
 הַמִּחְלֶקֶת מִכֶּסֶה עָלְיוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִכּוֹל לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע
 לְהַעוֹלָם, וְלֹא יִמָּחוּ וַיִּקְטָרוּ עָלָיו. וְזֶה הַמִּכְסֶה שָׁמַיִם
 בְּעָבִים, שָׁמַיִם הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק, עַל-שֵׁם אֵשׁ וּמַיִם,
 הֵינּוּ אֶהְבֶּה וַיִּרְאֶה, וְעַל-שֵׁם זֶה נִקְרָא הַצַּדִּיק שָׁמַיִם. וְזֶה
 הַמִּכְסֶה שָׁמַיִם בְּעָבִים, מְלֻשׁוֹן עֲבִיּוֹת וְגַשְׁמִיּוֹת, שְׁמִכְסֶה
 אֶת הַצַּדִּיק בְּעָבִיּוֹת וְקִשְׁיּוֹת, שְׁמַקְשִׁין וְחוֹלְקִין עָלָיו.
 וְעַל-יְדֵי כִסּוּי הַמִּחְלֶקֶת וְהַקִּשְׁיּוֹת הָאֵלוּ, הַמְכִיז לְאֶרֶץ מִטָּר,
 כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע בְּלִי קִטְרוּג כַּנ"ל:

וְזֶה (תהלים ל"ז): צוֹפֶה רָשַׁע לַצַּדִּיק וְכוּ', שֶׁהָרָשַׁע
 שְׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק הוּא רַק צוֹפֶה, הֵינּוּ צְפוּי וְכִסּוּי
 עַל הַצַּדִּיק, כִּדֵּי שְׁיֻכַּל לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע כַּנ"ל. אַךְ וּמִבְּקֵשׁ
 לְהַמִּיתוֹ, שֶׁהָרָשַׁע מִבְּקֵשׁ לַעֲקוֹר וּלְהַמִּית, חֵס וְשָׁלוֹם,
 אֶת הַצַּדִּיק, ה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדוֹ: (זֶה הָעֲנָן מִבְּאֵר לְעִיל בְּסִמָּן
 פ"ח בְּשָׁנוּי לְשׁוֹן קֶצֶת. וְעַיִן עוֹד מִזֶּה לְקַמָּן סִמָּן ר"ח):

קטו

וַיַּעֲמֵד הָעַם מֵרַחֵק וּמִשָּׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם
 הָאֱלֹקִים. (שְׁמוֹת כ') כִּי מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּגַשְׁמִיּוֹת
 כָּל יָמָיו, וְאַחַר כֵּן נִתְלַהֵב וְרוּצָה לִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי מֵדַת הַדִּין מִקְטָרֵג עָלָיו, וְאֵינוּ מַנִּיחַ אוֹתוֹ
 לִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמִזְמִין לוֹ מְנִיעָה. וְהַשֵּׁם

יתברך חפץ חסד הוא (א). ומסתיר את עצמו כביכול
 בהמניעה הזאת (עיין למטה). ומי שהוא בר דעת, הוא
 מסתכל בהמניעה, ומוציא שם הבורא ברוך הוא, כמו
 דאיתא בירושלמי (תענית פ"א): 'אם יאמר לך אדם היכן
 אלקיך תאמר לו בכרך גדול שבארם, שנאמר: "אלי
 קרא משעיר". ומי שאינו בר דעת, כשרואה המניעה
 חוזר תכף לאחוריו. ומניעה הוא בחינת ענן וערפל, כי
 ענן וערפל הינו חשך, חשך הוא לשון מניעה, כמו
 שכתוב (בראשית כ"ב): "ולא חשכת". וזה פרוש הפסוק,
 ויעמד העם מרחק, כי כשרואין הערפל, הינו המניעה
 כנ"ל, עומדין מרחק. ומשה, שהוא בחינת דעת כל
 ישראל, נגש אל הערפל, אשר שם האלקים. הינו אל
 המניעה, שבה בעצמה נסתר השם יתברך:

עוד שמענו בזה מפיו הקדוש, שהוסיף לבאר הענין
 הנ"ל, מה שהשם יתברך בעצמו מסתיר את עצמו
 בתוך המניעה כנ"ל. ואמר: כי השם יתברך אוהב
 משפט (ב). וגם הוא אוהב ישראל. אף אהבתו שהוא
 אוהב את ישראל, היא גדולה יותר מהאהבה שהוא
 אוהב את המשפט (ג). ועל כן כשהמדת הדין מקטרג
 על מי שאינו ראוי להתקרב להשם יתברך, לבלי
 להניחו לכנס לדרך החיים, להתקרב לצדיק האמת

(א) מיכה ז. (ב) ישעי' סא, תהלים לו. (ג) עיין זוהר אמור צט:

Chazzan, then congregation:

We beg You, O Merciful One, atone for the iniquity of those who stand to relate Your praise, and may they be inscribed for a good life in the book — O Holy One.

Responsively:

You Who shows sinners the road to walk,
Who teaches me to walk the proper path —

Morning and evening I will exalt You, my God the King,
You Who abides forever and is incomparable —

My heart hastens to Your constant service,
I shall stand at my post to revere Your holiness —

Cong. — HASHEM is great and exceedingly lauded,
We beg You, forgive now, pardon willful sin and iniquity now,
and may Your strength be magnified now — O Holy One.

The offspring of those borne by You await Your kindness;
fulfill their request and let those who trust in You be glad —

Cong. — Each generation will praise Your deeds to the next.

physiologist, it is an instinct; for the psychologist, a drive; for the general, the power of his army. The cloud is any manifestation of nature or man that promotes the illusion that the world operates autonomously, concealing the reality that God is responsible for all that occurs on earth.

God can decide to disperse the obscuring clouds, and occasionally in history He chooses to reveal Himself; more often, however, He remains obscure.

It is the job of man in general, and Israel specifically, to disperse the obscuring cloud in all its forms. God Himself is held captive, as it were. He chooses to remain obscure. However, Israel has been charged with revealing Him and publicizing His Name.

This was God's message when He directed Abraham to leave his homeland and birthplace and go to the land that He would show him (Genesis 12:1). God in essence told Abraham, "Your assignment is to make My Presence known to the world. You must dissipate the clouds that obscure Me from perception." And just as Abraham was charged with this task, we too must continue this mission, a charge that has only increased in urgency in our present day.

The Rav recounted his Chabad teacher's description of Hashem crying in mourning for His Temple during the nine-day mourning period leading up to Tishah B'Av. The Rav asked why Hashem has to cry if He is omnipotent! With His word, He created the entire world; certainly He can rebuild the Temple!

As a child, the Rav did not comprehend his rebbi's answer. Many years later he understood that Hashem cannot, so to speak, act alone. There is no awakening above (איחודיות דלעילא) without a corresponding awakening below (איחודיות דלתתא). Hashem is indeed omnipotent, but the task of revealing His Divine Presence is the great mission of His people (Derashot HaRav, pp. 7-12).

לחזן סוכבטצ'ניק ר' סובבטצ'ניק ז"ל

Chazzan, then congregation:

אנא, רחום, פפר, עון צגים תהלתך לספר,
ויחזקו לחיים טובים בספר, קדוש.

Responsively:

מורה חטאים סלול להתהלך, מלמד הדרוכי בדרך אלה,
שחר וגשף איחד להמליך, שוכן עד ואין בערךך.

לפי חרד עבודתך להמוד, להעריץ קדשתך במשקך אעמוד,
מיחלים לחסדך ודע עמוסיה, מלא משאלותם וישמחו חוסיה.

אנא, קלח נא, פשע ועון שא נא, וכחך יגדל נא, קדוש.
גדול יהוה ומהלל מאד.

When Israel sins, God, in a sense, becomes weakened. This idea is alluded to in a comment of *Rashi* to *Numbers* 11:15; although there *Rashi* speaks of Moses' strength becoming weakened like that of a woman, the *Ramban* points out that it is actually God being addressed in the verse. *Rashi* is even more explicit in commenting on a verse later in the Torah (*Deuteronomy* 32:18) where he cites from the *Sifrei* (§319) that when we anger God, we "weaken" His power to be able to do good for us.

On one level, God influences, He forms, He gives; He is the ultimate Source. Man is influenced, the formed, the receiver. Relative to God, man's capabilities are infinitesimal. He is nothing more than a passive participant. He has only what God gives him; what God does not bestow, he lacks.

But if the God-man relationship is indeed so one sided, what possible role is there in this world for Torah and mitzvos? What is the purpose of free will? If God plays the exclusive role of Giver and man the role of passive receiver, why did God grant man autonomy? Furthermore, God has entered into covenants that serve as contractual obligations between Himself and the world, as well as between Himself and the Congregation of Israel. The halachah states that every proper covenant contains obligations by the signatory parties. Both sides participate — each gives and receives something in return. If the Master of the universe plays the role of Giver exclusively, what is the role of man?

Although it rings heretical to assert, the answer is that man must provide "assistance," as it were, to the Master of the universe. Man must "help" God to reveal His Presence in the world. The *Shechinah*, God's Divine Presence, indeed resides with us on earth; we encounter it continually. Yet, God is not clearly revealed to us; He is hidden from view. He is indeed close by, but His hand in human events is concealed. Hashem is in close proximity to man, but yet obscured, as by a cloud.

The obscuring cloud takes on any number of guises. For the physicist, the cloud is a mathematical formula. For the biologist, it is a biochemical reaction. For the

השמש זרחה לכבוד הברכה ומיד הסתתרה

"יהי מארת ברקיע השמים" (א' י"ד)

גם בשנת תקמ"ה, בתקופתו של הגאון רבי משה מליסא, בנו של בעל ה"נתיבות", אירע סיפור מדהים המקביל למה שסיפרנו זה עתה.

היתה זו שנת תקופת חמה וכל העם ביקש לברך את הברכה המיוחדת המתחדשת מדי עשרים ושמונה שנים. אבל, השמים המעוננים לא בישרו טובות. לכאורה לא היה כל סיכוי שקרני השמש תפצענה מבעד לעבים.

הרב אברהם חיים כהן ז"ל, אביו של ייבדל לחיים מיודענו הרב יצחק אייזיק כהן, מצא לפני עשרות שנים ב"גניזה" כתב יד נדיר של הגאון רבי משה מליסא שבו הוא מתאר את הנס הגדול שהתרחש באותה שנה. וכך נאמר שם:

"השנה הזאת היא שנת תקופת החמה, ובשחרית ד' ניסן יצאו כל הקהל מבית הכנסת הגדול מחוץ לשער לראות כה וכה אולי יצא השמש ויזרח על פני האדמה, ובעודם הולכים היה מכוסה השמש בענני השלג, והערלים בראותם יוצאים מהעיר לקידוש החמה, היו מלעיגים עליהם לאמר אנה תצאו ואיה תמצאו את החמה, אולי חפרתם אותה תחת השלג כי תחפשו..."

"אבל בחסד השם עלינו באותו רגע אשר התאספו כל הקהל מחוץ לשער ועיניהם וליבם אל אביהם שבשמים התפזרו העבים ויצאה החמה וזרחה על פני כל הארץ, ומיד פתחו כל הקהל פיהם בשבח והודיה וברכו ברכת עושה מעשה בראשית, וידעו כל הגויים כי שם ה' נקרא עלינו והוא חפץ בנו. ותיכף אחר עשיית הברכה נתכסה השמש, וכיום המחרת דהיינו ה' ניסן נפל השלג כל היום וכל הלילה ונתווסף על השלג גובה שתי אמות..."

אגב, ה"דגול מרבכה" (בשו"ע או"ח סימן רכ"ט) מעיד על עצמו שבאותה שנה, תקמ"ה, בירך את ברכת החמה רק סמוך לחצות.

למה לא אמרתם לי לפני הקידוש?

"ויכלו השמים והארץ" (ב' א')

לכשיעלה זכרונה של השבת ההיא בליבם של אנשי ירושלים, ייתקפו רבים מהם בצמרמורת עזה. היה זה לקראת סיומה של מלחמת העולם השנייה, כאשר הכוחות הנאציים בפיקודו של הגנרל רומל הגיעו כמעט עד

שערי ארץ ישראל. מקדשנו לאמירת תו לפני ריבון העולמים

גם בכית מדרש בשבת ההיא חרדה וחסידותו, קידש כבו ניגשו אליו המשמש ישראל.

תגובתו של הר הקידוש?"

לא הבינו הגבא במתק שפתיו: "הרי חלים כאן כל דיני לומר דברים כאלה, לפעול אצל השותף

ואגב, כשיצא הירושלים. וכך אכן

האדמו"ר מזווע להקב"ה בעניין השב בעולם וכאילו מכריז השביעי שבת וינפש, את גדולתו וגבורתו, מי שעושה להפצת

משל למלך שנ הארמון מכל צדדיו המלך וחוכמתו. בכן גדולתו של האומר

למדנו מכאן ע הנעשים שותפים למ

לא די

"ויכלו השמים והא

יהודי ניכנס פעם

אלה האנשים - חובבי תורה
מבית אברהם
מבית אברהם

כח

חנוכה

בסיפורי מעשיות, ושם מסיים הסיפור, "אין צום סוף האט ער איר ארויס גענומען" (לבסוף הוציא אותה). כאיזה אופן הוציא אותה לא סיפר רבינו, אבל לבסוף הוציא אותה, ואמר לי האדם כך: מה טעם לא סיפר הרבי אופן הוצאה, לפי שקודם הישועה אין רואים באיזה אופן יהיה הישועה, מצמיח ישועות, צריכים צמיחה לפי שקודם לכן אין עדיין הישועה, אבל כשתבא הישועה אז תראה שהשי"ת הוציאך מצרתך, ואמר לי שבתוכיבית אלו הרגיש שבא תבא ישועתו, באיזה אופן אין זה מעניני, שהרי השי"ת הוא אין סוף, וכשם שהוא אין סוף כך יכולותיו הוא אין סוף והוא יוכל להוציאני מכל הצרות.

ואכן כשהאדם אווזו בעברת הדיבור הרי הוא נושע לעולם ועד, והכל יתהפך לטובה, שיהיה עונות נתהפכו לזכויות. עצתו של רבינו הוא, הארת הדיבור, על האדם לדבר ולשוחח עד שיאיר האור, כן הורה לנו רבינו הקדוש, פתח דבריך יאיר, פתח פתך עד שיהיה יאירו דבריך, וזהו סיום התורה של ימי החנוכה.

עבודת ההתחדשות

בעוד ענין יש להתחזק, שלא נכניס את ההתיישנות בסוד ההתחדשות של רבינו הקדוש, רבינו צוה ענין ההתחדשות, רבינו לימד אותנו ההתחדשות, וכבר אמרתי פעם שהרכי היה מציאות של התחדשות, כימי נעוריו היה רבינו מתחדש כמה וכמה פעמים ביום, שהתחדש בעבודה, וכל מה שהרגיש משהו ירידה, תיכף ומיד התחדש שוב, וכאשר שוב הרגיש ירידה, חזר מיד והתחדש, ואמר רבינו שהוא כל כך רגיל בהתחדשות, עד שאין יוצא ממנו הכל פה בלא התחדשות, שאינו נושם ללא התחדשות, ולימד אותנו רבינו ענין ההתחדשות.

כח

אוסף אמרים

העץ הקטן שם מקומו להיות מונה, ואין מקרה בעולם, אין עוד מלבדו, כל הפעולות המשתנות מקורם מהאחד הפשוט.

וכאשר האדם מרגיש הרגשה זו בשבת, אזי הוא זוכה לשבת מרומם, לנייחא עצום, לפי שכל כך טוב לו, שהרי הוא רואה עולם חי, וצדיק באמונתו יחיה, וסר ממנו כל מיני הפחד, כי מכיר שהכל תלוי בו יתברך, וכשעובר עליו איזה זמנים והרי הוא מסובך בעניניו, צועק להשי"ת שבכוחו להוציאיו מכל הענינים. תכונתי שרי שמואל שפירא ז"ל היה עומד וצועק שעות על גבי שעות, תתיר צרורה, תתיר צרורה, וכן צריך כל אדם לצעוק תתיר צרורה, לפי שהאדם קשור עם מידות רעות, שהבעל דבר כורך את האדם, כל אחד עם תאות רעות ומידות רעות, והרי זה מקשה על האדם במוחו רח"ל, ונרמה לאדם שאין לו הכח לצאת, באורח זו אהלך טמנו פח לי, והורה לנו רבינו, צעק תתיר צרורה עד שתצא.

וכך מסיים רבינו בתורה על חנוכה, מצותה על פתח הבית, זהו הפה, הפה הוא האור, הנר האמצעי, הדיבור זהו נרות החנוכה שלנו, כשיש לאדם פה קדוש, שלומד גמרא עם תוספות, ולומד עניני אמונה, ומתפלל ואומר ליקוטי תפילות ואומר תהילים ושח לפני הבורא עולם, ומשיח את לבו לפני השי"ת, הרי הוא מדבר טוב, הוא מאמין ואומר שהכל נעשה על ידי השי"ת, וכן הוא אומר לפני אחרים, לך להשי"ת, לפי שהשי"ת הוא אין עוד מלבדו, ועל ידי כן נהפך האדם להיות נר חנוכה.

פעם אחת היה אצלי אחד שהיה קצת מודרני, והיה מסובך באיזה דבר, שעל פי דרך הטבע לא היה לו האפשרות להושע, ואמר לי, היודעים אתם מה החזיק אותי, שלמדתי המעשה הראשון

A "modest" man...
Got from...
Kasha

ועניני תשובה

כשאין דין למטה, יש בהכרח דין למעלה !!

אתחיל 1234567

"תעיתי כשה אובד בקש עבדך, כי מצוותיך לא שכחתי" (תהלים קיט)

הנה ילד שנאבד קורא: אבא, אבא, ואז אביו בא ולוקחו על כתפיו לביתו. אבל שה הנאבד, אינו יודע לקרוא לרועה, אלא הרועה הוא זה שצריך לתזר ולחפש אחריו. זהו שדוד מבקש "בקש עבדך חפש אותי אתה לשוב אליך, ולמה? כי תעיתי כ"שה" אובד, כשה הזה שאינו יודע לקרא לבעליו...

"כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם".

וכמו כן יש ללמוד יסוד זה ממה שמצינו ביונה הנביא, שאמר (יונה א, יב): "כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם". ומדייק הרב מבריסק זצ"ל: דהנה, בספינה הלא היו כולם עובדי ע"ז, לבר יונה, שהרי איתא בחז"ל שהיו שם מכל השבעים אומות, ולכאורה לא חסרו סיבות לתלות בהן את הסערה, אבל יונה הנביא שידע כי יש עליו טענה - לא חיפש אמתלאות, אלא תכף ומיד אמר "כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם"! ללמדנו, שכשהאדם נכשל בעבירות, או ח"ו באה עליו צרה, אל יחפש לתלות סיבת הדבר באחרים, אלא יאמר לנפשו - בשלי הסער הגדול! כי אף אחד לא אשם בצרות שבאות עליו, ואף אחד גם לא יוכל לעזור לו להנצל מהן, רק הוא עצמו!!

האדם משול לציפור

הגרא"ל לאפיין זצ"ל מביא בשם מדרש עה"פ "הוציאה ממסגר נפשי": משל לאחד שנכנסה ציפור לתוך ידו, וסגר עליה בכפו. אמר: הרי אומרים בני האדם, שהציפור הזאת יש בכוחה לעוף למעלה, ואילו אני רואה, שאיננה יכולה לזוז... אמרו לו: שוטה שבעולם... פתח את ידך ותראה איך היא עפה... כך, כשהאדם אומר: איני יכול לעשות תשובה, איני יכול לעשות דבר ברוחניות, אומרים לו: שוטה שבעולם... טמטמת את עצמך! סגרת את נפשך בתאוות! לכן אינך יכול להתגבר... פתח את המסגר, השלך את שרשראות התאוה מעל נפשך, ואז תראה איך אתה יכול להגיע לתשובה שלמה, ולהגביה עוף עד שמים!!
כי אין הדבר תלוי אלא בכך!

אבינו מלכנו

הגרי"ל חסמן זצ"ל, פירש את משמעות הפניה: "אבינו מלכנו", כך: שהנה ידוע,

מז הרקח מנילה חגיגה יין

[פ' ב'] יאה עכיות' ליהודאי רל זאה עכיות אסר
מסייע לענין יסודית ולא מה שסוקר והסנן.
[י"א ב'] ולא במרכבה ציחיד רל צעולם סיחוד
והו"י.

[י"ג] פאי חשול במחיתחא חנא עתים חשות עתים
מואללות רי אמר חיות אש עמללות, רל כי
חיות דחיה כי חיותו חויל הלדיקים סן המרכבה
ורל הגס שלא כדע אשר צעמים מועל צעלמות
המרכבה וריו דוגחא בלדיקים כוואמס זיל למה
הלדיקים דומים לפני השי"ת ככר בפני האצוקה כי
חין השי"ת נותן השנה רק וזה שכולל ליקח מומנו
לעבוד ה' על כן ודאית את אמורי ופני וכי הי"ט
הלדיקים המקיימין אחרי ה' אלוקים חלבו נוכל
להשיגם לפי שהמשיג יוכל ג"כ להיות לדיק אס רולה
אזל ופני לא יראה לפי שא"ל להיות אל והסנן
והדוגמא לזא אצאר כי בזמן שאין האדם על המעולה
מושא בלב שמה ודבק בדביקה חסוקה חפילה
בהשי"ת הרי לדיך לחשות בחלמלע תפלתו לכון לכו
למה שומדצר והי"ט עתים חשות עתים מועללות
ובזמן שהוא מנושא על אופן המעולה א"ל לחשות
ולכוין כלל כי דבוק ועווד הוא והי"ט חיות אש
כצבער באהבת ה' באש מי אז רק מועללות והסנן
והנה כשלדיך להיות עתים חשות כו' זה הוא דוקא
כשיש עת שלא יעבור זמן חפלה אזל כשתזמן דחוק
ודאי לדיך רק לדבר ריש שלמה עת לחשות ועת
לדבר כן רל צדוק.

[פ"ד ע"א] שובו צנים שובצים חוץ וואחר עפ"י ריש
הצינה לעתים עת קץ דרוש ריה כי
בהיותו מהעורר חסובה ועלמו הוא עמוסר ולא
מהעוררות אחרי עיי"ש והי"ט שובו ועלמכם חוץ
וואחר שתשובו עיי' אחר המעורר שזה חין טוב כי.

[ט"ז] בעובדא דאחר לא לדיכיי ולא לקבל סבר
עפ"י הסברה של הגאון אהר"י בדרוש י"א
דאס יאמר שילחיד גורם לרע איכ שלא יל"ע גורם
לעוב זה עלת חכם זה עלת כסילות והסנן, ועפ"י
כובץ וכושא ולא פליגו, ועפ"י סור מרע ועשה עוב
יטבון לעולם, ועפ"י יחצאר ציוס טובה ה"י צעוב
ועיי' מה וציוס רעה ראה כי זה לעומת זה עשה
אלקים כי אס צדא הילחיד הרי צדא לעומתו יל"ע
ועפ"י יחצאר גם ראש הענין דאס את מעשה אלקים
רל אף שילחיד הוא מעשה השם השגיה עליו סיעז
שלא חתפתה ומוט כי מי יוכל לדון כו' וסיה אס
וואת ה' הוא וס איכ חייב לכך אואר ציוס טובה
כו' כתיב והסנן, וכן יס למרש עי"פ כל חשא עין
כאואר צנושא אזל קח טוב והסנן.

[י"ז]

וואה צענתה אזל עוסק בחורה פעם אחרת היא
גדול עפי אז דשוין המה לכך אשמועין ריו דגס
והעוסק בחורה פעם אחרת גדול זה פשוט למעין
סס והנה לפי גס כאן י"ל ה' דחיה כנגד כולם
היינו חיה דפעם אחרת צענה שאין לו לעסיק באלו
אזל מחיה שעוסק צענה שי"ש מועלות אלו לפני
חיה דהן שקולים דחציבה וואה צענתה ולכך
סעסק בחורה אינו חשוב כמו צענה אחרת שאין מועל
וואה עיי וכמו דאמרינן לענין חורה צענת קיש לפי
סה"ל חלולי דצבי ר' וני וכן הוא באמת לענין
חיה צענת חפלה כתיב החוקי סס ודויק.

ומירו על זה קשה לדיך כיעל דשקולים הן איכ
חיה דענת וואה שום לאלו וואכיל פירות
צעוה"י והקין לעושה"י דומה לאלו ואינו בכלל חיה
כנגד כולם איכ איכא עוד א' דומה לאלו והלא
כבר כתבו החוקי דסיכא דחיי אלו דוקא ולא שייך
לומר חיי וטייר ויסו י"ל דגרע מהן ואין צו פירות
צעוה"י כן י"ל לכך הוכיח ויעקב דאף חיה צענת
שי"ש וואה לפניו לא גרע מהמלאה דהא ציעקב היו
אזי וואו קיימין ואעפ"י לא נעבס שמו דעכ"פ
שוין הן איכ מועלל מוכח מהמשנה דהוא גדול
דגרע ליל דמוכח ויעקב כחיל ושוין כו' ליל דאיכ
כשאר הקושי"י ה' אלו דוקא חיי כחיל ואין עוד
אחרת דומה לכן דהא סיכא דחיי אלו לא אמרינן
חיי וטייר כדאיתא להדי' בגמ' וס' קדושין דף ט"ז
ע"ב ודוק סיעז כי כון הוא צק"ל.

[ל"ב ע"א] הקורא בלא כעיהם וסוכה בלא זמרה
וכו' ומשפטים לא יחיי בהם הי"ט כי
אס עושה לכבודו יחיש על השלימות ראו להיות
כנתינתן וס"י חס שאין מקפיד חין כוונתו רק
סיקרא חכם איכ חין צום טוב אונתי וחיות הנפשיות.
ועוד רל עפ"י ריש החוקי סס דסוכון ה"י עיי'
הואר ובלא זמרה ה"י סוכה וואחמי"ב בנפשו כח"ל.

חגיגה [ה' ע"א] כל שאינו צוה"י אינו מהס כי
כתב וס"י לאכול ולא כתב וה"ו אלא
דקאי על הסגחתו סס"א צעלמה היא לאכול ווי
שאינו צמחיה זו להאמין כי הכל מוסגח אינו מהס
והסנן.

[ה' ע"ב] אמרו רז"ל על שלשה הקציה טובה על
מי שמוקדם ללמוד ואינו יכול ועל מי
שיכול ואינו רולה וכי ולכאורה תוואה דאיכ נסגר
הדלת לפני המיניעים בחוסיק כי יסוד הכל הוא
לנחת רוח לפניו יחיש ולא ללער חיו והניל דהא
כדאיתא והא כדאיתא דהא כחצ העי"ז צה"י אנה
די"ש צבי של הענוג ודויק.

In the Shobolka Yeshiva, Chevron, 1932

R' Sholom did not wait to hear my opinion or to see my reaction to his words. With his vigorous parting handshake, he turned around and continued on his way toward his home in Sha'arei Chesed.

I returned home full of reflections and doubts. I had actually begun to enjoy my time in the print shop, with its professional work and creative atmosphere. But R' Sholom's description of his own childhood experiences had a powerful effect on me. I could almost see his penetrating eyes glaring at me over the printing press, and hear his voice saying, "Young man, this is no place for you!"

Several months passed before I took leave of the course that had been charted for my future, and returned to full-time Torah study.

When I look back and think of those people who helped shape my life and develop my invincible love for Torah, I consider R' Sholom to be the number one influence in my life. I feel an extraordinary debt of gratitude toward him!

THERE ARE MANY WHO OWE THEIR THANKS TO R' SHOLOM FOR his guidance. With his keen insight and wisdom, R' Sholom frequently helped others in their personal lives. **Scoring a Goal** One particular story comes to mind:

The period of time following the establishment of the State of

Israel was spiritually trying. Hundreds of souls were swept away in a powerful tide by the new spirit of openness, which offered so many alluring — but ultimately empty — alternatives. Together with a group of other Torah scholars, R' Sholom organized gatherings for young men and established a framework of Torah study for them.

One of the boys who had been regularly attending the night classes missed several sessions. R' Sholom decided it was his duty to try to locate the boy and restore his love for Torah.

He knocked on the boy's door, and the young man appeared in the doorway. Before long, the two were engaged in a riveting conversation.

"Hello, my dear friend!" R' Sholom began. "We've been missing you lately. We thought you might be ill, or that something might be troubling you."

"No, Rebbi, thank G-d, I'm fine. I still love to study the Talmud — I really enjoy it. It's just that I'm not able to attend classes this week. Next week I'll be back into the swing of things."

"What has happened?" R' Sholom asked curiously. "Is there someone in the family who is not well?"

"No, Heaven forbid. I have a certain personal reason that's keeping me from class this week. But, as I said, I plan to return — with enthusiasm — next week."

"I am just curious. What is the disturbance that has managed to occupy you at exactly the same hour of the evening when our class is held?"

"It's — it's hard for me to say. It's embarrassing."

"Don't be embarrassed. You can tell me; I won't be angry. Tell me at least the gist of the problem, if it's not too personal. What is it that's so important for you, that lasts exactly one week and will be over by next week?"

Yielding to R' Sholom's coaxing, the young man decided to confide in him. "I will tell you the truth. The soccer championship is on this week. Game time conflicts with the hour of the evening *shmitta*. I must watch the soccer games! I love following the game and its players."

R' Sholom considered this for a few moments. Then he lifted his eyes, and they were sympathetic, filled with wisdom and an uncanny grasp of human nature. "My dear friend, I hear what you are saying, and I understand it completely. But I am interested in knowing the secret of this game that you find so captivating. Please explain how the game works."

Hesitantly at first, the young man said, "If the Rebbi really wants to know, I'll explain." The talk began to take on a friendly, intimate tone as R' Sholom sat down. He listened to the young man, now quite comfortable, begin to describe his favorite pastime. "You see, the players are divided into two teams. There is a large, netted goal at either end of the playing field. If you had to put the whole idea of the game into a nutshell, you could say that whoever manages to score a point, by kicking the ball into the goal, feels immense satisfaction over his accomplishment. The moment that ball flies through the goal is the most exciting part of the game!"

Never in his wildest dreams would that young man have imagined himself sitting and talking about soccer with R' Sholom. He sat back, smiling. R' Sholom continued asking questions, pretending to have difficulty grasping the game.

"What is the great skill involved in kicking the ball into a goal?" he asked. "Come with me now — I'll show you how I can kick 20 balls into that net without any effort at all!"

The young man laughed. "Oh, I forgot to explain that part. "There is a goalie standing next to the goal, whose job is to prevent anyone from kicking the ball in."

"If there's a guard by the goal, how does anyone ever score a point?"

"That's it! That's the whole skill of the game! Seeing a player manage to outsmart or outmaneuver the goalie and get the ball in — that's the great thrill!"

"I want to understand this," R' Sholom said. "The goalie never goes home to sleep? He stands by the goal 24 hours a day? He eats there and sleeps there?"

"No, of course he goes to sleep," the other answered, beginning to find R' Sholom's naivete boring. "He stands there only while the

game is being played! After that, he goes back to living a normal life, like anyone else."

"So what's the problem?" R' Sholom asked eagerly. "Let's go out to the field now, while the goalie is away, and score some goals!"

"But that's pointless!" the young man exclaimed, exasperated. "When the goalie's not there, there's no challenge and no skill involved. How do you expect to gain points just by getting the ball into the goal? The whole idea is to score a goal when the opposition is present — when everyone is trying to prevent you from doing it!"

R' Sholom stood up and gazed deeply into the youth's eyes. "Why don't you listen to what you yourself are saying?" he asked. "Real accomplishment can only be meaningful when achieved in the face of a challenge. You want to wait until next week to resume your learning, when your distraction has disappeared. That's no accomplishment! The trick is to overcome this obstacle, to pursue your Torah study specifically when there's something trying to prevent you from doing so! That is when you have to try to get the ball in the goal."

"Y-yes, you're right. The reward is commensurate with the effort," as the saying goes. But ..."

"Don't break the rules of the game," R' Sholom urged. "Set your goal in the beis midrash now, and feel the thrill of overcoming the opposing forces!"

With a hearty handshake, R' Sholom went on his way.

The next evening, the youth was back at the shul. When he entered the room, R' Sholom rose to his feet in recognition of this impressive personal accomplishment.

On another occasion, R' Sholom spoke about a particular difficulty he experienced as a child.

"There was a big, spacious playing field near Beis Yisrael, where I grew up. As I left my mother's house, I would hear the roar of the spectators as they cheered the players in the game. As a child,